

MARYŠA

Alois a Vilém Mrštíkové

Námětem divadelní hry *Maryša* byl údajně skutečný soudní proces se ženou, která z lásky k milenci zavraždila svého manžela. Alois Mrštík příběh zamýšlel zpracovat původně jako román, ale jeho bratr Vilém nesouhlasil. Uvědomoval si, že příběh je velmi dramatický, vhodný na prkna divadelního jeviště.

Původní název tragédie zněl *Na rozcestí*. Až později byla hra pojmenována po hlavní hrdince Maryše. Hra byla uvedena poprvé 9. května 1894. Premiéra netypicky proběhla v odpoledních hodinách, neboť se ředitel Národního divadla obával reakce diváků. Obavy však byly zbytečné, dílo bylo přijato s nadšením.

Neboť se drama odehrává na slovácké vesnici, pro navození autenticity je v hojné míře použito nářečí.

POSTAVY:

Lízal	otec Maryši; jde mu více o peníze než štěstí vlastní dcery
Maryša	mladá dívka, která miluje Francka, ale na nátlak rodičů se vdá za Vávru
Francek	chudý chasník; odvážný a paličatý; miluje Maryšu
Vávra	bohatý mlynář, vdovec; Maryšu si bere pro peníze nikoli z lásky

DĚJ:

Maryša je dcerou bohatého sedláka Lízala, miluje však Francka z chudé rodiny, který je právě odveden na vojnu. Lízal, má pro Maryšu vyhlédnutého jiného ženicha – bohatého mlynáře Vávru, vdovce se třemi dětmi. Přes Maryšin odpor, prosby a slzy přinutí Lízal dceru, aby si Vávru vzala. Manželství není šťastné, Vávra tráví více času v hospodě než doma, nakonec Maryšu i bije. Po dvou letech se vrací Francek z vojny a veřejně prohlašuje, že bude za Maryšou chodit. Přijde dokonce i do mlýna, kde se Maryšu snaží přesvědčit, aby s ním utekla do Brna. Maryša odmítá, bojí se hanby. To, že se Vávra pokusí Francka zastřelit, nakonec ženu vyprovokuje k zoufalému činu – Maryša Vávru otráví.

ÚRYVEK:

MARYŠA: Chceš bílý, nebo černý? Nesu ti černý.

VÁVRA: Černý mně dej.

MARYŠA: (staví na stůl hrnek)

VÁVRA: (mlčky sedne) Sladilas to?

MARYŠA: (přinese cukr) Zapomněla sem.

VÁVRA: (míchá lžičkou a srkne kávy) Od koho je káva?

MARYŠA: Od žida.

VÁVRA: A proč ne ze spolku?

MARYŠA: Měli zavříno.

VÁVRA: Tahle je ztuchlá, nebo co.

...

VÁVRA: (přistoupí k ženě) Maryško!

MARYŠA: Co chceš?

VÁVRA: Proč seš na mě taková zlá? Co nemůže bét u nás jináč? Ubyde ti, dyž se na mě vlídně podíváš? Poslechni, Maryšo! Já na všecko zapomenu, nic ti nebudu vyčítat, nikomu nebudu hrozit, jen dyž trochu lepší vůlu budu vidět u tebe. Nevíš, jak to člověka bolí –

MARYŠA: (zakryje si rukama tvář)

VÁVRA: Tak sem si sliboval, že až budeš mó ženó, všechno pro tebe udělám, co enem si budeš přát – jen abys byla u mě spokojená a šťastná. A zatím – podívej se na mě – podívej se na sebe. Na hrobech líháme, na hrobech vstáváme. Je toho potřeba? Musí to bét? (přivine ji k sobě) Co si tvý srdce jenom žádá, nic ti neodepřu. Všechno pro tebe udělám. (políbí ji)

...

MARYŠA: (mírně jej odstrčí) Sedni a pi! (jde pro hrnek)
Cos nedopil?

VÁVRA: (pije do dna)

MARYŠA: Které si vezmeš kožuch?

VÁVRA: Ten dlóhé mně přines. }

MARYŠA: (jde do vedlejší světnice)

VÁVRA: (oblékne se) Dohlídni na mlat. (odejde)

MARYŠA: (hledí na krucifix) Sám temu chtěl.

Pravda nebo lež?

Dílo <i>Maryša</i> bylo původně zamýšleno jako epický žánr.	ANO	NE
Poprvé bylo dílo uvedeno 9. května 1894 v rámci večerního představení.	ANO	NE
Otec Maryšu donutil, aby si vzala bohatého sedláka Lízala.	ANO	NE
Maryšu miluje chudý chasník Francek, který je odveden na vojnu.	ANO	NE
Vávra Maryšu bije a vyhrožuje jí smrtí.	ANO	NE
Vávra zastřelí Francka, který se vrátil z vojny.	ANO	NE
Maryša Vávrovi uvařila černou kávu.	ANO	NE
Maryša kávu osladila až příliš. Vávra zuřil.	ANO	NE
Maryša kávu zakoupila ve spolku.	ANO	NE
Z úryvku vyplývá, že se chce Vávra s Maryšou udobřit.	ANO	NE
Když Vávra Maryšu políbí, žena se vzpírá a uteče.	ANO	NE
Vávra ženu prosí, aby mu donesla dlouhý kabát.	ANO	NE

Zodpověz otázky:

Který z bratrů Mrštíkových chtěl příběh zpracovat jako drama? _____

Jak se mělo drama jmenovat? _____

O jaký žánr dramatu se jedná? _____

V jakém divadle byla hra poprvé uvedena? _____

Jak se jmenuje Maryšin otec? _____

Kolik dětí má sedlák Vávra z minulého manželství? _____

Kam Francek láká Maryšu? Kam s ním má utéct? _____

Jaký nápoj Maryša otrávila? _____

Přelož nářeční výrazy do spisovné češtiny:

Co nemůže bét _____ u nás jináč _____?

Tak sem si sliboval, že až budeš mó _____ ženó _____, všechno pro tebe udělám,

co enem _____ si budeš přát – jen abys byla u mě spokojená a šťastná _____.

Které si vezmeš kožuch _____?

Ten dlóhé _____ mně přines.